

Tallinna Peatänav

Kaasava planeerimise strateegia

Tellija: Eesti Arhitektuurikeskus

Koostaja: Renee Puusepp, Slider Studio

November 2015

Sisukord

Sisukord	2
Strateegia koostamise eesmärk.....	2
Kaasatav sihtrühm.....	2
Seotus Peatänava projekti teiste tegevustega	2
Meetodite valiku põhimõtted	3
Juhendid ja näited.....	3
Vahetu kaasamine.....	4
Online ja jätkukaasamine.....	4
Kaudne kaasamine	5
Tulemuste jagamine avalikkusega	5
Eeldatav teostamise ajagraafik	5

Strateegia koostamise eesmärk

Lua kava kaasamiseks avalikkust Tallinna Peatänava projekti, arendada avalikku debatti peatänava teemal, kaardistada piirkonda läbivate ja kasutatavate inimeste vajadusi ja probleeme ning korraldada ideekorje uute funktsioonide kohta Peatänava piirkonnas.

Kaasatav sihtrühm

Peatänava piirkonda igapäevaselt läbivad, piirkonnas töötavad ja vaba aega veetvad ning ostlevad inimesed

Seotus Peatänava projekti teiste tegevustega

Kaasamisprojekti üks eesmärk on anda projekti läbiviijatele ettekujutus avalikust arvamusest piirkonna probleemide ja võimaluste kohta, millele – lisaks muudele alusuuringutele - Peatänava ruumiliste otsuste tegemisel saaks toetuda. Kindlasti tuleb otsuste tegemisel arvestada, et piirkonnas liikuvate inimeste tegelik käitumine ja nende arvamus ei pruugi alati kattuda.

Meetodite valiku põhimõtted

- Kava läbiviimiseks valitud vahendid peaks sobima võimalikult mitmekülgse valimi Peatänavala kasutajate kaasamiseks.
- Inimesed peaksid saama oma arvamust avaldada nii koha peal kui ka distantsilt (internetis).
- Arvamust peab olema võimalik avaldada vajadusel anonüümselt.
- Oluline ei ole kaasatavate hulk vaid kaasatute panuse kvaliteet.
- Kaasamise meetodid peavad olema kooskõlas seaduste ja heade tavadega.
- Ideid tuleb avalikkusele presenteerida lihtsal ja arusaadaval kujul, hoiduda liigsest abstraktsusest ja erialaspetsiifilisusest (näit joonise asemel tasub näidata pilte, teksti asemel videot jne).

Juhendid ja näited

Pahatihti viiakse avalikkuse kaasamine läbi lihtsalt selle tõttu, et see nõue on kirjutatud planeerimisseadusesse. Siiski võib leida ka positiivseid näiteid, kus kaasamine on läbi viidud ka sisuliselt:

Rakvere

Üheks positiivseks näiteks on olnud kaasamine Rakvere linnas. Rakvere kogemuse põhjal on koostatud ka soovituslik juhendmaterjal¹ kaasava planeerimise läbiviimiseks. Juhend toob ühe võimalusena välja võimaluse kasutada “veebikeskkonda, mis võimaldab digitaalseid graafilisi materjale üles riputada, neid kommenteerida, lisades märkeid või „kleepse“ ning esitatud kommentaaridele omakorda vastata. Selline keskkond võimaldaks inimestel osaleda planeeringute koostamisel mugavalt ja kiiresti.”

Tartu

Kaasamiseks sobilikke vahendite ja meetodite valimisel tasub kindlasti õppida ka Tartu kogemustest. Tartu linnaarhitekt Tõnis Arjus toob välja avalikus linnaruumis olevad näitused Kaarsillal ja reklaamkastid Küüni tänaval. Teabeteenistuse juhataja Lilian Lukka sõnul on igasugused visualiseeringud head ja tähelepanu tõmbavad - pikki tekste viitsivad lugeda vaid erilised huvilised, aga mitte tavaline kiirustav linnakodanik. Tähelepanu äratavad suured punased ristid parkide kohal ja oranžid kastid kaardil jne, aga tekste loevad vähesed. Seevastu flaierite jagamine linnas on keeruline, sest inimesed üldjuhul ei taha, et neid tänaval tüüdatakse ja midagi pakutakse.

SA Kodanikuühiskonna Sihtkapitali tellimusel on välja antud kaasava planeerimise juhend², mille soovitustega on ka käesoleva strateegia koostamisel arvestatud.

¹ Metspalu, P., & Pärn, M. (2011). *Kaasav planeerimine Rakvere linnas*.

² Tillermann, K., & Viljasaar, R. (2012). *Kaasava planeerimise juhend*.

Vahetu kaasamine

Tartu ja Rakvere kogemuste ning kaasava planeerimise juhendi soovitude põhjal tasub kaaluda inimeste tähelepanu tõmbamiseks ja vahetu suhtlemise hõlbustamiseks üles seada atraktiivne projekti tutvustav mehitatud ekspositsioon. Kaasamise sõnum peaks olema selgelt ja arusaadavalt esitatud, et asjast huvitatud inimestele anda põhjus peatumiseks ja oma arvamuse avaldamiseks. Ekspositsiooni külastavaid inimesi saaks vahetult küsitleda ning innustada neid oma arvamust otse välja ütleva. Külastajaid võiks paluda oma mõtted post-it märkmepaberitele kirjutada ja need suurele Peatänavale kaardile kleepida. Märkmepaberite värvus võiks tähistada “postituse” sisu – näit punane tähendaks probleemi, roheline positiivset aspekti jne.

Arvestades väljapaneku tõenäolist toimumisaega, oleks mõistlik see teha aktiivselt kasutatavas siseruumis, näiteks Viru keskuse aatriumis.

Vahetu suhtlus on esimeseks kontaktiks kaasatava inimesega. Sellele peaks koheselt järgnema *online* kaasamine, et kord juba oma huvi üles näidanud inimene saaks ka avaldada arvamust peale pikemat järelemõtlemist. Selle tarvis peaks koha peal huvi üles näidanud inimesi ka digitaalset töövahendit kohe kasutama õpetama või nende e-posti aadressi küsima, et neile hiljem kutse saata. Võimaliku variandina tasub kaaluda ka postkaartide jagamist, mille järgi huvilised hiljem ise veebikeskkonna üles leiavad.

Online ja jätkukaasamine

Jätkukaasamiseks on sobiv kasutada *online* tööriistu. Käesoleva strateegia koostamisel vaadeldi sellel eesmärgil lähemalt kahte veebirakendust.

Eestis on arendatud ja kasutatud rakendust Community Tools (vt <http://communitytools.info>), mis on veebipõhine tarkvara kogukondade juhtimiseks ja nende igapäevase suhtluse korraldamiseks. Kogukond võib olla naabruskond, korteriühistu, jalgpallitiim, kohalik jahimeeste selts, naabrivalve grupp jm. Kogukonna liikmed saavad CT abil jätta postitusi (uudiseid, kuulutusi, teateid jne), luua sündmusi, jagada dokumente ja pilte. Postitusi ja sündmusi saab siduda konkreetse aadressi ja täpsete geoandmetega. Nõnda saab infot kuvada samaaegselt nii tekstivaates kui kaardil. Mitmed vabaühenduste seltsid Eestis kasutavad CT-d ning see tundub sobivat hästi nende tegevuste ja vajadustega. Hetkel on tarkvarast saadaval tasuta beeta versioon, mis vajab installeerimist ja sidumist konkreetse domeeniga. Arvestades ressursside nappusega, võiks Peatänavale projekti tarvis kasutada lihtsamini ülesseatatavat lahendust.

Teise võimalusena tasub kaaluda Stickyworldi veebirakenduse kasutamist. Stickyworld on visuaalne foorum, mis pakub võimaluse tutvustada Peatänavale projekti ja ühtlasi saada inimeste tagasisidet ning arendada diskussiooni. Sarnaselt

avaliku ruumi ekspositsiooniga, võiks anda võimaluse inimestele asetada virtuaalsed märkmepaberid Peatänava kaardile. Atraktiivse võimalusena saab keskkonda üles laadida ka 360-kraadised panoraamfotod. Fotod on võimalik saada Regio AS käest, kes on neid pilootprojektile nõus tasuta andma.

Stickyworldi rakendus on spetsiaalselt kohandatud avalikkuse kaasamise töövahend, mille funktsioonide hulka kuuluvad sisu haldamine, kasutajate haldamine, neile e-kirjade saatmine, kommentaaride modereerimine jne. Stickyworldil pakub ka huvitavat võimalust Twitteri integratsiooniks.

Näiteks võib linnaruumis liikuvaid inimesi paluda “säutsuda” ning geosildistatud “säutse” on võimalik samuti Peatänava virtuaalsel kaardil kuvada. Seda funktsiooni saaks kasutada organiseeritud ringkäikude (nõ walkabouts) korraldamisel, kus ringkäigul osalejaid palutakse kaardistada teatud piirkonda.

Stickyworldi aastane kasutamislitsents maksab umbes 1500 EUR (vt <http://info.stickyworld.com/pricing>)

Kaudne kaasamine

Kaasata võiks ka inimesi, kelle teekonnale kavandatud ekspositsioon tavaliselt ette ei jää. Nende tähelepanu võitmiseks tuleks paigutada linnaruumi viiteid Peatänava projektile. Näiteks võiks kaaluda üllatavatesse kohtadesse teha viiteid peatänav.ee – le, mis tuleks eelnevalt muidugi registreerida ja sisuga täita.

Domeenil võiks olla instruksioonid Twitteri kasutajatele oma arvamuse jätmiseks ning viide veebikeskkonnale.

Tulemuste jagamine avalikkusega

Kõik otse, veebikeskkonnas ning Twitteri kaudu tehtud arvamused on avalikult loetavad veebikeskkonnas. Vajadusel saab keskkonda kommentaaride lisamise ühel hetkel peatada jättes selle siiski avalikult loetavaks. Veebikeskkonda jäetud kommentaaridest luuakse prinditav lõppraport.

Eeldatav teostamise ajagraafik

Veebikeskkonna ülesseadmine – Detsember 2015

Keskkonna avamine arvamusiidritele – Jaanuar 2016

Keskkonna avamine avalikuks kasutamiseks - Veebruar 2016

Avalik ekspositsioon ja vahetu kaasamine – Märts 2016

Viidete seadmine linnaruumi – Aprill 2016

Kevadine Twitteri ringkäik – Aprill 2016

Veebikeskkonna sulgemine kommentaarideks, lõppraport – Juuni 2016